

BÖLÜM 28

YAŞLIDA GASTROİNTESTİNAL SİSTEM SORUNLARINDA DESTEK BAKIM

Şengül AKDENİZ¹

GİRİŞ

Yaşlılık döneminde gastrointestinal sistem(GİS), yaşa bağlı fizyolojik ve fonksiyonel değişikliklere bağlı olarak daha duyarlı hale gelmektedir. Bu bölümde yaşlıda ağız ve diş sağlığı sorunu, konsitapsyon, fekal inkontinans, yutma güçlüğü/aspirasyona yönelik GİS sorunlarında destek bakım konularına değinilecektir.

AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI SORUNU VE BAKIMI

Dünya genelinde yaşlı nüfusun sayısı ve doğumda beklenen yaşam süresi arttığı için, yaşlı bireylerin sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürmelerine yardım etmek için ağız sorunlarına daha fazla dikkat gösterilmesi gerekmektedir. Daha uzun yaşama devam etmek için, ihtiyaç duyulan uygun ağız bakımının sağlanması, sürdürülmesi ve yaşam kalitesini artırmak için doğal dişlerin düzenli günlük bakımı yaşamsal önem taşır. Ağız ve diş hastalıklarının yaşlılarda önlenmesi, hastalık oluşmuş ise yönetilmesi ve tedavisi hem ağız sağlığını hem de genel sağlığı geliştirmektedir.

Ağız sağlığı, konuşma, gülümseme, koku, tat, dokunma, çiğneme, yutma gibi çok yönlü pek çok becerinin sürdürülmesini içerir. Aynı zamanda yüz sinirleri aracılığı ile hastalık, rahatsızlık ve ağrı duygularının yüz ifadeleri ile ortaya çıkarılmasını sağlar. Ağız sağlığı bireyin hem fiziksel hem de duygusal sağlığını etkiler. Tüm yaşlı bireyler ağız sağlığının iyi bir şekilde sürdürülmesinde hem cesaretlendirilmeli hem de eğitilmelidirler.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri, Yaşlı Bakımı Programı, sengulakdeniz@akdeniz.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Anoop Gopalakrishnan, Kahu, E., Jones, L., & Brunton, P. (2019). Access and barriers to oral health care for dependent elderly people living in rest homes. *Gerodontology*, 36(2), 149–155.
2. Alicura Tokgöz, S., Saylam, G., Karaca Umay, E., Keseroğlu, K., Öcal, B., & Korkmaz, M. H. (2019). Swallowing in Elderly Individuals: Silent Dysphagia Risk Assessment in the Ent Outpatient Clinic. *Turkish Journal of Geriatrics / Türk Geriatri Dergisi*, 22(3), 353–360. (30 Ağustos 2020 tarihinde <https://doi.org/10.31086/tjgeri.2019.112> adresinden erişilmiştir.)
3. Bardsley A. (2015). Approaches to managing chronic constipation in older people within the community setting. *British Journal of Community Nursing*, 20(9):444-450. doi:10.12968/bjcn.2015.20.9.444
4. Bengisu, S., & Gerçek, E. (2019). Türkiye’de Yutma Bozuklukları ile İlgili Yapılmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi. *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 77-103.
5. Bilge, Ç., & Beji, N. K. (2018). Fekal inkontinans ve hemşirelik yaklaşımı. *KASHED*, 4 (1):86-99
6. Birimoglu Okuyan, C., & Bilgili, N. (2019). Effect of abdominal massage on constipation and quality of life in older adults: A randomized controlled trial. *Complementary Therapies in Medicine*, 47, 102219. <https://doi.org/10.1016/j.ctim.2019.102219>
7. Kuroda, Y. (2016). Factors associated with the level of oral intake in hospitalized older adults with dysphagia: the importance of mental activity. *Clinical Nutrition ESPEN*, 13, e52–e54.
8. Igarashi, K., Kikutani, T., Tamura, F., Yajima, Y., & Tohara, T. (2020). Factors predicting the effects of dysphagia rehabilitation on multidimensional functional status in elder outpatients: A prospective cohort study. *Gerodontology*, 37(3), 271–278. (30 Ağustos 2020 tarihinde <https://doi.org/10.1111/ger.12476> adresinden erişilmiştir.)
9. Matsuo K, & Palmer JB. (2008). Anatomy and physiology of feeding and swallowing: normal and abnormal. *Physical Medicine & Rehabilitation Clinics of North America*, 19(4), 691–707.
10. Morino, T., Ookawa, K., Haruta, N., Hagiwara, Y., & Seki, M. (2014). Effects of professional oral health care on elderly: randomized trial. *International Journal of Dental Hygiene*, 12(4), 291–297. (30 Ağustos 2020 tarihinde <https://doi.org/10.1111/idh.12068> adresinden erişilmiştir.)
11. Mounsey, A., Raleigh, M., & Wilson, A. (2015). Management of Constipation in Older Adults. *American Family Physician*, 92(6), 500–504.
12. Nakayama, E., Tohara, H., Hino, T., Sato, M., Hiraba, H., Abe, K., & Ueda, K. (2014). The effects of ADL on recovery of swallowing function in stroke patients after acute phase. *Journal of Oral Rehabilitation*, 41(12), 904–911. (30 Ağustos 2020 tarihinde <https://doi.org/10.1111/joor.12212> adresinden erişilmiştir)
13. Niesten, D., van der Sanden, W. J. M., & Gerritsen, A. E. (2015). [The impact of frailty on the oral care behaviour and dental service use of elderly people]. *Neder-*

- lands Tijdschrift Voor Tandheelkunde*, 122(4), 210–216. <https://doi.org/10.5177/ntvt.2015.04.14239>
14. Razak, P. A., Richard, K. M. J., Thankachan, R. P., Hafiz, K. A. A., Kumar, K. N., & Sameer, K. M. (2014). Geriatric Oral Health: A Review Article. *Journal of International Oral Health*, 6(6), 110–116.
  15. (14 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522.htm> adresinden erişilmiştir).
  16. TÜİK. (2020). Haber Bülteni, Sayı 33705, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
  17. Vriesman, M. H., Koppen, I. J. N., Camilleri, M., Di Lorenzo, C., & Benninga, M. A. (2020). Management of functional constipation in children and adults. *Nature Reviews. Gastroenterology & Hepatology*, 17(1), 21–39. (14 Ağustos 2020 tarihinde <https://doi.org/10.1038/s41575-019-0222-y> adresinden erişilmiştir).
  18. Willson, M. M., Angyus, M., Beals, D., Callan, L., Francis, K., Kingan, M. J., & Porras, O. K. (2014). Executive summary: A Quick Reference Guide for Managing Fecal Incontinence (FI). *Journal of Wound, Ostomy, and Continence Nursing : Official Publication of The Wound, Ostomy and Continence Nurses Society*, 41(1), 61–69. (14 Ağustos 2020 tarihinde <https://doi.org/10.1097/WON.000000000000004> adresinden erişilmiştir)